

НАГІРНА ПРОПОВІДЬ ІСУСА ХРИСТА: РОЛЬ І ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ СУЧАСНОЇ ОСВІТЯНСЬКОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЕЛІТИ

У статті розглянуто роль соціальних і духовних основ наuczинь Ісуса Христа, обґрунтованих у його Нагірній проповіді. Підкреслено, що наuczиння Ісуса Христа для людства мають як релігійні, так й етичні та соціальні цінності, які завжди є дороговказом мудрості, моралі, милосердя, доброти, пошуку істини.

Констатовано, що для здійснення демократичних реформ у сучасному кризовому українському суспільстві постала проблема цих дороговказів з метою зміни еліт та підготовки компетентних професіоналів саме на християнських цінностях, які ефективніше ніж зараз зможуть очищати суспільство від негативу та утверджувати демократичні, правові засади.

Ключові слова: Нагірна проповідь, Ісус Христос, дороговказ, духовність, кризові стани, реформи, християнські цінності, суспільні зміни, еліта, духовна особистість.

Актуальність дослідження. Піднімаючи питання соціально-економічних, культурних і політичних змін у проблемному українському суспільстві, освітянська еліта покликана бути не тільки взірцем, але й тим поводитирем, який відкриває шлях до знань, мудрості, духовності та професійної реалізації у суспільних та громадянських інститутах. Ця місія освітянської еліти має не тільки навчати професійності, а й духовної досконалості. Тобто вона покликана нести світло правди для організації чесного та благочестивого життя людей у суспільстві. Якщо ж цього не буде відбуватися через навчання професійності для самореалізації особистості, то як оцінити виконання функцій освітянською елітою її відповідальності щодо свого професійного покликання та в контексті прогресивних суспільних змін, усвідомлення нею універсальних настанов життя, власної досконалості та духовності кожної особистості-професіонала.

Отже, важливим і актуальним на сьогодні завданням освітянської еліти є не тільки про це знати, а й навчати майбутніх фахівців так, щоб були вони готовими дбати про ефективність власного наuczиння та прозвітувати перед суспільством і Господом за свою життєтворчість.

Метою статті є розкрити сутність та значення дороговказів вчення Ісуса Христа для формування світоглядних засад в освітянської еліти з метою формування духовності в особистості-професіонала, яка має бути готовою у процесі професійної діяльності та громадянської позиції до реалізації реформ для позитивних змін у сучасному українському суспільстві й суспільних інститутах.

Аналіз останніх досліджень. Осмислюючи наукові дослідження з проблем християнських і загальнолюдських цінностей, слід виділити роботи А.Колодного, П.Кралука, В.Докаша, М.Шкрібляка, П.Яроцького, В.Боднаренко, В.Балуха, С.Кияка, М.Марусяка, О.Сагана, Г.Щокіна та ін. Серйозний підхід до аналізу наукових напрацювань дає можливість зробити висновок, що християнські цінності є завжди актуальною проблемою, бо саме християнські цінності були і будуть детермінантою високоморальних, духовних, життєтворчих реалій людини у суспільних інститутах.

Виклад основного матеріалу. Повчальними для сьогоднішньої політико-владної еліти, яка створює імітацію боротьби з корупцією, підвищує мінімальну зарплату і пенсію з одного боку, а з другого – зростання необґрунтованих економічно комунальних тарифів і побутових послуг, зниження рівня життя, моральний та етичний занепад тощо мають бути проповіді й вчення Ісуса Христа на землі, оскільки насправді серед депутатського корпусу, чиновників політико-владних інститутів корупційна хвороба зростає, набирають обертів ще й інші форми негативу. Євангеліст Лука писав, що після довгої розмови Спасителя з

народом один фарисей і присутні в його домі здивувалися, що Він, згідно з обрядом, укладеним книжками, не помив рук. На це Христос відповів: «Нині ви, фарисеї очищаєте зовні чашу і блюдо, а нутро ваше повне крадежу і лукавства» (Лк. 11,39).

Чи задумуємось ми над цим? Виходячи із реалій буття в сучасному українському суспільстві, рідко хто над цим замислюється. Саме тому й маємо результат власної недосконалості та недолугості наших учнів і врешті-решт суспільної недосконалості. Це і є проблемою для життєствердження кожної особистості-професіонала у будь-якій сфері суспільства.

Духовність – якісна характеристика високої свідомості особистості, тому й вважається, що духовність – це усвідомлення та відчуття людиною того, чим вона має керуватися у своїй діяльності: духовними ідеалами і моральними авторитетами, творчими ідеями, гуманними принципами, бо вони важливі та гідні для формування гідних людських відносин, яких навчав Ісус Христос Своїх учнів (апостолів).

У «Нагірній проповіді Спасителя» не тільки визначено велич ідеалу духовності, але й загальнолюдських цінностей. Саме їх повинні дотримуватися, популяризувати та навчати елітні особистості, найперше через те, що Господь подарував еліті базові основи духовності через інтелект, а Спаситель, Ісус Христос, виклав велич духу цих ідей у Своїй «Нагірній проповіді» для суспільного навчіння апостолам. Ісус Христос чітко сказав: «І так, ідіть, навчайте всі народи..., навчаючи їх дотримуватися всього, що я велів вам...» (Мт.: 18-20).

Духовність – це почуття і усвідомлення реальності, яка безпосередньо чи опосередковано спрямовує життєдіяльність людини в дуже відповідальному, високоморальному, гуманному напрямі. Дух, духовність, духовний світ є не лише явищем суспільного буття, але й основним змістом життєвих реалій, подій людської самореалізації в суспільних нішах, змістовними формами світу становлення кожної елітної особистості-професіонала. Елементи духовності тією чи іншою мірою присутні у всій гамі стосунків між людьми в суспільстві, колективі, сім'ї, нації та між державами світу.

Ісус Христос зійшов на гору, щоб у так званій «Нагірній проповіді» викласти всі головні дороговкази морально-етичного євангельського вчення для навчіння людям смислу гідного життя і самореалізації, що веде не тільки до земного, але й небесного Царства. У повчанні про блаженство Ісус Христос змальовує ідеал такого духовного життя та пропонує такі духовні правила, через які має впорядковуватися внутрішнє життя людини. Ті духовні вимоги, що подаються у розмові про блаженство, не є чимось стороннім, невластивим людині. Навпаки, вони є вимогами самої природи людини, яка щиро прагне до морального життя і до духовного та морального удосконалення [4, с.117]. Саме євангельські дороговкази правди, милосердя, духовної чистоти, життя у мирі в рамках закону, примиренні людей між собою і примиренні з Господом.

Бездуховність народу, нації та її лідерів призводить до соціальних катаклізмів та трагедій особистого життя як її лідерів, так їх тривіальних ідеологем для пересічних громадян. Це ми спостерігаємо, вивчаючи історію, політику, право, культурологію, релігієзнавство та інші науки.

З цього приводу показовими є бездуховність політики та дій Гітлера, який свого часу оголосив про звільнення німців від химери моралі. Чи не звідси всі жахи фашизму по всій території Європи? Не менше шкоди народам приніс комуно-більшовицький режим, який відкинув християнську мораль, під впливом класових принципів, утвердив геноцид, «психушки», ГУЛАГи, Соловки. А щодо української нації, яка спробувала боротися проти більшовизму, то він спричинив голодомор 1932-1933 рр. та різного типу покарання через те, що вони хотіли жити за християнськими канонами.

Оцінюючи ці страшні події, звернемося до вчення Ісуса Христа в Його «Нагірній проповіді», де сказано, що «блаженні вигнані», тобто ті, яких переслідують «за правду», або ж «добродійність», за «благочестя», «бо їх є Царство Небесне» [5, с.7]. Сьогодні важливо задуматися над тим: «Що ми робимо і, як ми живемо?», «Чи варті ми Божої

Благодаті за наші вчинки?», «Чи так ми навчаємо майбутніх професіоналів, як навчав у своїй «Нагірній проповіді» Спаситель Своїх учнів?»).

Господь Ісус Христос, звертаючись до Своїх учнів, говорить: «Ви – сіль землі. Якщо сіль втратить силу, то чим зробити її солоною. Вона вже ні до чого не придатна, як тільки хіба викинути її геть на потоптання людям» [5, с.13]. Цими словами Спаситель звертається до Своїх учнів бути охоронцями людей від зіпсуття.

Історичний аналіз сучасних світових процесів та реалії в українському суспільстві доводять, що принципів служіння державі та суспільству частина професійної і політико-владної еліти не дотримується. Про це засвідчує багато фактів та й самі реалії сучасного життя народу України. Осмислюючи це, стає моторошно, що ми сьогодні живемо не по Божих канолах навчіння, особливо це характерно для частини так званої політико-владної еліти [7].

Становлення й розвиток вітчизняної бюрократії протягом нашої історії було пов'язано з ідеєю служіння державній владі, верховному правителю країни, а не громадянському суспільству, становленню якого найбільшу перепону ставило безправ'я народу та задоволення власних інтересів правлячої касті політико-владної еліти державних інститутів [6].

У цьому контексті дуже проблемною є сьогодні для народу України ідея обіцянок політиків, депутатів, керівників, які клянуться на Біблії, обіцяють бути справедливими, чесно виконувати обіцяне і проголошене народові, проте обіцяного народ лише чекає, але не бачить. Чекаючи на краще становище, мріючи про добрі зміни, народ чує багато заявок, але їхніх результатів або немає, або є для реклами. Так все обговорюється і доповідається на урядових нарадах, добрих заявок багато, але їх ніхто не відчуває в суспільному житті. З цього приводу Ісус Христос навчав: «А я говорю вам не клянїться зовсім: ні небом, тому, що воно престол Божий, ні землею, тому, що вона підніжжя ніг Його... нехай же буде слово ваше: «так, так», «ні, ні». А що понад це, то від лукавого» [5, с.16]. Тому правдиво буде сказати, що лише у суспільних справах, у справах загальної важливості клятва може бути визнаною, якщо виконується, що вона не є на шкоду саме духу закону та навчінню Ісуса Христа.

Проте, дуже складно, а можливо й не в моготу, переступити власне «Я» деяким нашим урядовцям, щоб позбутися обіцянок. Якщо ж вони висловлені, то важливо, щоб після проголошення їх глибоко осмислити і реалізувати. У даному контексті слід пам'ятати пророчі слова Ісуса Христа: «І так, в усьому, як хочете, щоб з вами поступали люди, так поступайте і ви з ними, бо в цьому Закон і Пророки» (Мт.: 7,12).

Людська духовність реалізується у ставленні людини до людини, а тому цей напрямок і визначає подальший розвиток людства. Духовність формується не матеріальними стосунками, а наявністю у суспільстві тенденцій формування особистості, яка розвивається саме духовною практикою нації, суспільства та тими освітянськими інститутами, що покликані навчати та формувати особистість-професіонала. Духовність – це самодостатня складова людини і одночасно нації, держави. Тому й стоїть проблемне питання перед освітянською елітою, щоб формувати у майбутньої особистості – фахівця будь-якого профілю, як духовну особистість, яка професійно компетентна, критично мисляча та милосердна до всього живого. Духовність – феномен соціуму, нації, особистості. Лише духовно довершена людина спроможна зрозуміти, що тільки завдяки творенню добра для інших вона може як найповніше розвинути й реалізувати себе, досягнути сенс життя.

У даному контексті І. Франко зазначав, що людина здатна досягнути сенс життя, доки усвідомлює свою спроможність служити, допомагати іншим. Біда, що більшість тих, хто може і покликані це робити, усвідомлюють це дуже пізно. А могли б багато доброго залишити після себе своєю працею, поведінкою, прикладом для прогресу людства. Доречно тут згадати позицію видатного французького філософа, лауреата Нобелівської премії Анрі Бергсона, який писав: «Немає потреби повторювати, що соціальний прогрес зумовлюється перш за все духовним середовищем суспільства» [3, с.498].

Великі реформи можуть втілитися у життя тільки в суспільстві, що створило для цього належні умови, шляхом витрат на духовне виховання, навчання та формування відповідального світогляду особистості через освіту, інтелектуальну творчість. Ось над чим

слід задуматися освітянській та політико-владній еліті сьогодні, щоб Україна, як держава, утвердилася у світі цивілізованих країн, а не розпалася, чи залишилася чиєюсь колонією. Невже нас нічому не навчила наша історія? Прикладів історії нашого народу багато. Так й сьогодні є цьому реальним історичним фактом для нас.

У «Нагірній проповіді Спасителя» проголошено надзвичайно важливу тезу щодо безмежного морального вдосконалення, яка акцентує увагу на те, що є вірець для наuczіння особистості-професіонала. Зокрема, Ісус Христос сказав Апостолам: «Отож будьте досконалі, як досконалий Отець ваш небесний!» (Мт. 5:48).

Висновки. Християнська моральна доктрина значну увагу приділяє моральній відповідальності особистості-професіонала за своє покликання на період земного життя та життєтворчості. Ця вічна життєва істина чомусь губиться у наuczінні сьогодні саме у школах, вузах, духовних закладах, а життя потребує її для змін на краще. Навчаємо неначе в контексті того, що жодна дія людини чи то професіонала, чи то особистісне веління не повинні здійснюватися поза моральними критеріями та оцінками. Людина несе відповідальність за власні вчинки перед власним сумлінням і перед Господом за порушення нею морального закону. Роль місії вчителя, духовного пастиря полягає у наuczінні заповідей Господніх, за якими маємо жити.

Власний моральний закон елітної особистості повинен бути сильнішим за закон суспільного права, бо Господь разом зі свідомістю, думкою подарував кожному власне сумління, інтелект та спроможність мислення. За чесність проявів моралі кожна особистість звітує перед собою і Господом. Про це маємо наголошувати у процесі виховання і з перших днів життя дитини, а у ВНЗ формувати професійні та світоглядні засади духовності, щоб молода людина була свідомою та відповідальною за власне «Я», професійні вміння та духовний стан в особистому житті та суспільстві.

Отже, «Нагірна проповідь Спасителя» містить великий потенціал для наuczіння духовного становлення особистості-професіонала. Глибоке осмислення та засвоєння настанов Спасителя є запорукою нашого національного поступу в усіх сферах суспільного життя. Саме над цим сьогодні зобов'язані працювати науковці та практики, щоб очистити суспільство від негативу та повернути освітньо-професійну підготовку майбутнього фахівця та громадян України до духовності, толерантності, моралі, злагоди, єдності та відповідальності перед Богом і власною совістю за свою самореалізацію у процесі життя. Це і є суспільною детермінантою взаємодій у міжконфесійному просторі України та країн світу на етапі процесів реформації у ХХІ ст. з метою утвердження християнського наuczіння у практику життєтворчості особистості-професіонала.

Література

1. Академічне релігієзнавство: Підручник / за наук. ред. проф. А. Колодного. – К.: Світ знань, 2000. – 862 с.
2. Андрущенко В. Світанок Європи: Проблеми формування нового учителя для об'єднаної Європи ХХІ століття / Віктор Андрущенко. – 3-е вид. – К: Знання України, 2015. – 1999 с.
3. Боришевський М.Й. Особистість у вимірах самосвідомості: [монографія] / М.Й. Боршевський. – Суми: Видавничий будинок «Еллада», 2012. – 608 с.
4. Марусяк М.М., протоіерей. Четвероевангеліє. – вид. 2-ге переробл. – Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2013. – 428 с.
5. Нагорная Проповедь Спасителя. Сущность Христианского учения. – К.: Издательство «Радянська школа», 1991. – 78 с.
6. Пірен М.І. Соціологія релігії: Підручник / М.І. Пірен. – К: ДН Видавничий дім «Персонал», 2008. – 344 с.
7. Пірен М.І. Елітологія: підручник / М.І. Пірен. – К: «Талком», 2014. – 312 с.
8. Савчин М.В. Духовний потенціал людини: (Навчальне видання): [Монографія]. – Вид. 2-ге, пер., доп. / М.В. Савчин. – Івано-Франківськ: Місто Н. В., 2010. – 508 с.
9. Святое Евангелие. Украинская православная церков. Полтавская епархия Спасо – Преображенский Мгарский монастыр, 2004. – 576 с.
10. Шкрібляк М. Філософська та богословська освіта у структурі національної навчально-освітньої парадигми: сучасні можливості і перспективи розвитку // Суспільство і церква у спектрі міждисциплінарних досліджень: зб. матеріалів Всеукр. наук. – практ. конференції (Хмельницький, 9-10 верес. 2016 р.) – Хмельницький: ХНУ, 2016. – С. 107-112.
11. Фрейд З. Психологія, релігія, культура. – М: Просвещение, 1989. – 448 с.

Literature

1. Akademichne relihiieznavstvo: Pidruchnyk / za nauk. red. prof. A. Kolodnoho. – K.: Svit znan, 2000. – 862 s.
2. Andrushchenko V. Svitanok Yevropy: Problemy formuvannia novoho uchytelia dlia obiednanoi Yevropy KhKhI stolittia / Viktor Andrushchenko. – 3-e vyd. – K: Znannia Ukrainy, 2015. – 1999 s.
3. Boryshevskiy M.I. Osobystist u vymirakh samosvidomosti: [monohrafiia] / M.I. Borshevskiy. – Sumy: Vydavnychiy budynok «Ellada», 2012. – 608 s.
4. Marusiak M.M., protoiieri. Chetveroievanheliie. – vyd. 2-he pererobl. – Chernivtsi: Chernivetskyi nats. un-t, 2013. – 428 s.
5. Nahornaia Propoved Spasytelia. Sushchnost Khrystyanskoho uchenyia. – K.: Yzdatelstvo «Radianska shkola», 1991. – 78 s.
6. Piren M.I. Sotsiologhiia relihii: Pidruchnyk / M.I. Piren. – K: DN Vydavnychiy dim «Personal», 2008. – 344 s.
7. Piren M.I. Elitolohiia: pidruchnyk / M.I. Piren. – K: «Talkom», 2014. – 312 s.
8. Savchyn M.V. Dukhovnyi potentsial liudyny: (Navchalne vydannia): [Monohrafiia]. – Vyd. 2-he, per., dop. / M.V. Savchyn. – Ivano-Frankivsk: Misto N. V., 2010. – 508 s.
9. Sviatoe Yevanhelye. Ukraynskaia pravoslavnaia tserkov. Poltavskaia eparkhiia Spaso – Preobrazhenskyi Mharskyi monastyr, 2004. – 576 s.
10. Shkribliak M. Filososfska ta bohoslovska osvita u strukturi natsionalnoi navchalno-osvitnoi paradyhmy: suchasni mozhlyvosti i perspektyvy rozvytku // Suspilstvo i tserkva u spektri mizhdystyplinarnykh doslidzhen: zb. materialiv Vseukr. nauk. – prakt. konferentsii (Khmelnyskyi, 9-10 veres. 2016 r.) – Khmelnytskyi: KhNU, 2016. – S. 107-112.
11. Freid Z. Psykhoanaliz, relihiia, kultura. – M: Prosveshchentye, 1989. – 448 s.

Maria Piren

The score of Jesus Christ: the role and value for the modern educational Ukrainian elite

The article examines the role of the spiritual foundations nauchin Jesus Christ, grounded in his Sermon on the Mount as a guide for his chosen disciples and for the people. Exhortation Jesus Christ to humanity have been and will be a guiding wisdom, honor, morality, responsibility, compassion, kindness, search and worthy of the greatest values of life.

Own the moral law of real personality to be stronger than the law of social rights, for the Lord together with consciousness, thought gave each their own conscience, intelligence and ability thinking. For moral integrity displays each person accountable to themselves and God. It should emphasize education and in the first days of training, and the university form a professional and ideological foundations of spirituality that the young man was conscious and responsible for their own "I", professional skills and spiritual state of his personal life and society.

Thus, the "Sermon on the Mount Saviour" contains a great potential for learning spiritual development of the individual professional. Deep understanding and mastering the teachings of the Savior is the key to our national development in all spheres of public life.

The implementation of democratic reforms in the present crisis Ukrainian society faced the problem of a guide for change of elites and training competent professionals is on Christian values that can cleanse the society from negative and affirm democratic and legal principles.

Keywords: Sermon on the Mount, Jesus Christ, guidance, spirituality, crisis states, reforms, Christian values, social changes, elite, spiritual personality.

Надійшла до редакції 15.03.2017 р.